

МЕЃУНАРОДЕН ЦЕНТАР ЗА СЛАВЈАНСКА ПРОСВЕТА - СВЕТИ НИКОЛЕ

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД»
(ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА)

СПИСАНИЕ
на научни трудови

**ДВАНАЕСЕТТА МЕЃУНАРОДНА
НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД“
МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГАВРИЛО РОМАНОВИЧ ДЕРЖАВИН“
СВЕТИ НИКОЛЕ - БИТОЛА**

Година VIII

Број 2

Април 2021

- СВЕТИ НИКОЛЕ, Р. СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА -
- 2021 -

Издавач: Меѓународен центар за славјанска просвета - Свети Николе

За издавачот: м-р Михаела Ѓорчева, директор

Наслов: «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД» (ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА)

Организационен одбор:

Претседател: проф. д-р Јордан Ѓорчев

Заменик претседател: д-р Стромов Владимир Јуревич, Русија

Член: м-р Борче Серафимовски

Член: м-р Милена Спасовска

Уредувачки одбор:

Проф. д-р Ленче Петреска - Република Северна Македонија

Проф. д-р Александар Илиевски - Република Северна Македонија

Проф. д-р Мирослав Крстиќ - Република Србија

Проф. д-р Момчило Симоновиќ - Република Србија

Проф. д-р Тодор Галунов - Република Бугарија

Проф. д-р Даниела Тасевска - Република Бугарија

Доц. д-р Хаџиб Салкиќ - Република Босна и Херцеговина

Проф. д-р Татјана Осадчаја - Руска Федерација

Доц. д-р Вера Шунаева - Руска Федерација

Уредник: проф. д-р Јордан Ѓорчев

Компјутерска обработка и дизајн: Адриано Панајотов, Маја Маријана Панајотова, Стефан Ѓорчев

ISSN (принт) 1857-9299

ISSN (онлајн) 1857-9302

Адреса на комисијата: ул. Маршал Тито 77, Свети Николе, Р. Северна Македонија

Контакт телефон: +389 (0)32 440 330

Уредувачкиот одбор им се заблагодарува на сите учесници за соработката!

Напомена:

Уредувачкиот одбор на списанието «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» не одговара за можните повреди на авторските права на научните трудови објавени во списанието. Целосната одговорност за оригиналноста, автентичноста и лекторирањето на научните трудови објавени во списанието е на самите автори на трудовите.

Секој научен труд пред објавувањето во списанието «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» е рецензиран од двајца анонимни рецензенти од соодветната научна област.

Печати: Печатница и книжарница „Славјански“, Свети Николе

Тираж: 100

МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ
ИСТОК - ЗАПАД
ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА

Д-р Мевледин Мустафи
Министерство за внатрешни работи
Р. Северна Македонија

МЕЃУНАРОДНА ДИМЕНЗИЈА, ОПШТЕСТВЕНО ЗНАЧЕЊЕ, ФЕНОМЕНОЛОГИЈА, КАЗНЕНО ПРАВНА РЕПРЕСИЈА И ПРЕВЕНЦИЈА ПРОТИВ ЦАРИНСКИТЕ КАЗНИВИ ДЕЛА ВО РЕПУБЛИКА С. МАКЕДОНИЈА

АПСТРАКТ: Казнивите дела од областа на царинскиот криминалитет, претставуваат меѓународен финансиски предизвик и се разликуваат по сотистифицираните облици, начиниот на сторување како и специфичноста што ја имаат овие дела, кои секојдневно и повеќе го загрозуваат не само финансискиот систем во РСМ како интегрален дел од буџетот туку и многу други правни области од животот и животната средина. Оваа категорија на царински казниви дела во меѓународни димензии се во постојан пораст и ги опфаќа особено сиромашните земји како и земјите во транзиција каде правните механизми за заштита од истите се недоволно развиени, и има потреба за усогласување на заштитните механизми и спроведување на меѓународните закони и конвенции во превенција и борба кон овој вид на царински криминалитет.

КЛУЧНИ ЗБОРОВИ: Царина, царински криминалитет, казниви дела, криминал, борба против криминални активности, кривичен законик, закон за царини, превенција, ризици, санкции и др.

INTERNATIONAL DIMENSION, SOCIAL SIGNIFICANCE, PHENOMENOLOGY, PENALTY LEGAL REPRESSION AND PREVENTION AGAINST CUSTOMS OFFENSES IN THE R.N. MACEDONIA

ABSTRACT: Penal offenses in the field of customs crime represent international financial challenge and differ due to their sophisticated forms and manner of their execution as well as the specificity of these acts, which daily more and more threaten not only the financial system in RNM as an integral part of the budget but also many other legal areas of life and the environment. This category of customs offenses is growing constantly in international dimensions and covers especially poor countries as well as countries in transition where the legal mechanisms for protection against them are underdeveloped, and there is a need for harmonization of protection mechanisms and implementation of international laws and conventions in the prevention and fight against this type of customs crime.

KEYWORDS: Customs, customs crime, criminal offenses, crime, fight against criminal activities, penal code, customs law, prevention, risks, sanctions, etc.

1. ПОИМ И ЗНАЧЕЊЕ НА ЦАРИНСКИТЕ КАЗНИВИ ДЕЛА

Истражувањата покажуваат еден вид на чувствително зголемување на царинските казниви дела кои впрочем преставуваат и алка од оргиназираниот криминал, кои што станува се и по сотисфициран. Персонализација на дејанијата на криминалните групи се забележуваат врз основа на нивните активности кои што ги извршуваат, нивната структура како и поделбата на териториите на нивното деистфување. Тоа што го разликува криминалот во Европа е токму неговото меѓународно проширување, така да веќе е познато дека криминалот се извршува токму од одредени месни групации кои уживаат заштита од власта која што делува во тој регион. Познато е прилагодување на криминалните активности на криминалните групи брз основа на местото и условите што таму се прилагодливи. Битна тенденција на организираниот криминал е и реструктурирање на криминалните иницијативи во согласност со меѓународните економски промени и начелата на нивната функционалност. Одредени економски кризи преставуваат почва за развој и на овие дела каде криминалните групи и поединци искористуваат нови текничко технолошки иновации за комуникација и развојот на нивните криминални побуди, конкретен пример измамите, спроти Европската Унија како и перењето на пари.¹

2. МЕЃУНАРОДНА ДИМЕНЗИЈА НА ПРОТИВПРАВНОСТА НА ЦРИНСКИТЕ КАЗНИВИ ДЕЛА

Покрај зголемениот борј на порастот на царинските казниви-кривични дела, особено во неговите меѓународни димензии и облици, како и еро-зијата на заштитните маханизми со заедничка стратегија, изразито спроведување на меѓународните закони и конвенции, како и санкционирањето на сторителите на истите ,во меѓунардона диоптрија резултира со општа вознемиреност.

Основните проблеми кои се појавуваат за да ги лоцираат причините за сторење на царинските казниви дела дела се токму имплементирање заедничка меѓународна стратегија за борба против оваа категорија на сторители, кои меѓусебно се добро поврзани и се исклучително успешни особено во граничните премини каде што владее корупцијата и меѓународниот-организиран криминалитет.Истите правно ги применуваат одредени (национални)законски одредби кои не се усогласени со меѓународната правна регулатива т.е постои колизија кога супранационалните норми забрануваат дејствија, допуштени во националното право, или статуираат некоја основа за исклучување на противправноста што не е предвидена во националното право.²

Постојат различни меѓународни стратегии во борбата против царинските казнени дела во зависност од нивната цел, како и од догматско-јурисдичките или криминално-политичките функции каде заедничка стратегија е несоодвентото влијание на владението на правото на законските процеси која се обврзува со злоупотреба на неетичкото однесување на одредни царински службеници или со „поткупувањето“ на нивното добро однесување – недостаток на интегритет.

1. Камбовски В. Учество на повеќе лица во казнено дело, Предавања на постдипломските студии по казнено право на Правниот факултет во Скопје учебната 2001/2002 година, Скопје 2001

2. Биљаноска Ј. Царински систем и царинско работење, 2 издание, Охрид 2005

3. ОПШТЕСТВЕНО ЗНАЧЕЊЕ НА КАЗНИВИТЕ ДЕЛА ОД ОБЛАСТА НА ЦАРИНА

Економијата на Република Македонија, речиси во целост е заснована во трговија, правејќи ги притоа јавните приходи зависни само од еден извор, кој секако е многу привлечен за економскиот криминалитет: царинските казниви дела и други кривични дела поврзани со корупцијата коишто претставуваат една значајна закана за општеството. Од високиот систем на формална економија, нецелосно применување-имплементирање на царинските одредби, пропустите од страна на човечкиот фактор при контроли, нецелосна и несоодветна примена на техничко-технолошките достигнувања, ненавремено усовршување во врска со иновативните достигнувања од страна на царинските и други службеници, како и користење на порозноста на законските одредби од страна на извршителите, и во РСМ претставуваат основа за избегнување при исплата на царинските давачки, и истите потешко се откриваат со материјални придобивки за себе, а во штета на државата. Во овој дел спаѓаат и активностите за противправно избегнување на забраните и разновидните ограничувања во однос на одредени производи како што се нафтените деривати, тутунските производи, алкохолните пијалоци и други видови на стоки, а коишто се и основните потикнувачи за сторување на царинските казниви дела со оглед на брзата противправна остварена материјална добит спроти законските одредби.

Во однос на ова научните истражувачи од компаниите сивата економија со царинските казниви дела во 2016 год. е истакната во Велика Британија со 7,5% од општествениот производ, во САД со околу 14%, додека во Италија и Шпанија со околу 25%.³

Кривичните дела од областа на царинското работење: царинската измама, криумчарењето, фалсификатите, спаѓаат во кривичните дела против економијата, кои се доста истакнати претставувајќи притоа висок степен на загрозување на општеството, и имајќи предвид дека истите се директно поврзани со приходите коишто се остваруваат, а врз основа на која државата обезбедува најголем износ од буџетот со соодветните надлежни-државни институции максимално треба да се посветат во детектирање-откривање, спречување, фаќање и казнување на извршителите на овој вид дела, коишто преку царинска измама и криумчарење низ злоупотреба на царински документи при увоз на стоки доаѓа до остварување на нивната однапред утврдена цел, избегнување на плаќање на законско предвидените царински и други видови давачки, а воедно се стекнуваат со противправна голема имотна корист.

4. ФЕНОМЕНОЛОГИЈАТА НА СТОРУВАЊЕ НА ЦАРИНСКИ КАЗНИВИ ДЕЛА

Феноменологијата на дејствијата со коишто се сторуваат царинските казниви дела се манифестира преку две главни форми. Првата се состои во криумчарењето на стоки надвор од државните граници, како облик-начин со којшто најчесто се остварува избегнување на царинските давачки со кое нешто се причинува значителна штета, од причини што не се врши плаќање на царинските давачки, другиот начин е манипулирање со тарифните нормативи на стоките, како што се: квалитетот, видот, износот, како и другите влијателни податоци коишто релевантно учествуваат во одредување на стапката на царинските давачки. За разлика од првата форма, во втората форма се врши исплата на царинските

3. Извештај за 2016 година, од ТранспарентНост интернационал, во врска со застапеноста на корупцијата како појава, каде што од 105 земји Македонија е рангирана на 103 место, како една од државите со највисок степен на корупција

давачки, но, нивото на царинските исплатени давачки не е пропорционален со реалниот износ на вредноста на увезените стоки-предмети, при овој вид се применуваат царинските казнени дела измама, фалсификувања, со злоупотреба на царинските документи при увоз на стоки т.е. при утврдување на стапката на царинските давачки.

Овој вид на криминални дејствија реализиран преку кривичните дела измама, криумчарења, фалсификувања, и др.е доста комплексна појава и значително хетерогена, како по појавата така и по причините на нивното појавување. Криминалното однесување на извршителите се разновидни, како што се и општествените односи и добрата кои што се атакуваат и значително се загрозуваат од тие дејанија.

Меѓународниот проток на стоки е тесно поврзана со разни трговски претпријатија, кои што реализираат нивен материјален профит со трговија и со пренесување на стока од една во друга земја се врши со точно утврдена динамика, сè со единствена цел реализација на што повисок степен на материјална корист, кое се остварува со примена на горенаведените кривични дела од областа на царините.

5. МЕРКИ И ПОСТАПКИ НА ОТКРИВАЊЕ И СУЗБИВАЊЕ

Енормниот техничко технолошки развој и усовршување на технологијата преставува дополнителна отежнителна околност за откривање и сузбивање на овој вид криминал со оглед на брзиот и експлицитниот точен начин на постапување на криминалните групи и личности како и нивната тесна поврзаност со одредени државни службеници-судии, обвинители, МВР, финансиски инспекторати и политички моќни функционери.⁴

Во однос на гореизнесеното правилата се точни и прецизни, но во практичниот дел на спроведувањето на тие правила некој е над тие законски правила, кои и ги злоупотребуваат.

Во мерките и постапките за откривање и сузбивање на царинските казниви дела истрагата преставува основен и клучен доказ воедно се патоказ во процесот на откривање и сузбивање на кривичните дела и нивните сторители.

Од гореизнесеното може да се заклучи дека базичните знаења во откривањето на царинските казнени дела, може да се врши во законита основа на повеќе начини,

- » со современи начини на сателитско следење во меѓународна обработка
- » директна улога на царинските службеници⁵
- » Со примена на истражни разузнавачки мерки и др.

Меѓутоа, од друга страна, постои уште едно побитно прашање, а тоа е начинот на организирање и функционирањето на сузбивањето. Практиката покажува понекогаш и одредени службеници го работат спротивното од тоа што е предвидено со Законот и позитивните прописи на јурисдикцијата на Република Македонија.

Во рамките на органот на управата постојат посебни органи, односно организирани стручни служби чија задача е вршење надзор над спроведувањето на законот и другите прописи од страна на правните и физички лица.

Криминалистичката контрола во областа на царинското работење преставува една од мерките за откривање и сузбивање на криминалното работење што ја врши МВР, имаме општа и специјална криминалистичка контрола.

4. д-р Миладин Крстаноски „криминалитет и детекција“ стр. 284-306, Охрид 2007 година.

5. Локатори и други технички средства и опрема).

Општа контрола би била примена на таквите методи и средства кои бараат општо ниво на криминолошка стручност. Таа работа се извршува главно рутински и со помал степен на аналитичка процена и каде што доаѓа предвид непосредното забележување и воочување на сите индикации кои упатуваат на настани и однесувања коишто го заслужуваат криминалистичкиот интерес. Општа контрола се изведува и применува по пат на сообраќајни и патролни дејности на органот на граничната служба и МВР.

Специјалната криминалистичка контрола се темели на аналитичка процена и примена на своевидни методи на контрола коишто ги спроведуваат за тоа посебно стручно обучени кадри, според посебни видови криминални однесувања, опасни состојби и криминални жаришта. Специјалната контрола го организира аналитичкото следење на сите елементи значајни за контрола, изработува оперативни планови, изработува сигурносно безбедосна процена на состојбите и друго.

Со преземање на мерки и постпки погоренаведени а кои се во координација и со меѓусебна соработка со повеќе органи и институции како царина, МВР, Финансиска полиција, инспекторати –пазарниот, УЈП, како и надлежните обвинителства и судот ефективност и успешност се неминовно во многу поголем процент додека борбат против овој вид криминалитет далеку по прогресивна.⁶

6. ПРЕВЕНЦИЈА КАКО ПРАВНО ВОСПИТНО ЕДУКАТИВНА ПОСТАПА

Сепак, повеќето од сторителите на ваков вид на кривични дела можат да се спречат, бидејќи секој оној кој ќе слушне за ваков вид на кривичните дела дека сторителите се енергично и ригорозно казнети, тогаш самото казнување ќе има едукативен карактер и кај сите други граѓани. Но, за жал во практичниот дел сè уште треба да се превенира и да се реагира на време и место, против сторителите на царинските казнени дела.

Подигање на свеста на граѓаните за сваќање на тоа дека овие дела треба да се пријавуваат и преставуваат зло за самото општество каде живеат со тоа што со не пријавување на сторители или организирани групи истите нанесуваат и општествена и лична штета сето тоа се состои во незаконито енормно брзо богатење на сторителите а воедно и осиромашување на буџетот на државните органи.

Судиите и обвинителите кои водаат постапки за овие казниви дела треба со максимална законска засниваност да изрекуваат мерки и казни со кои пресуди ќе бидат обезхрабрани сите други граѓани кои би наумиле на вакви постапки, воедно имотот кој се стекнал на ваков криминален основ т.е од ваквите казниви дела биде конфискуван и врати во сопственост и владие на државата.

Клучна превентивна улога се постигнува со организирање, спроведување на национални и меѓународни обуки, семинари и др во врска со превентивно дејствување.

6. д-р Миладин Крстаноски „Царинско право“ стр. 109-117, Охрид 2007 година.

ЗАКЛУЧОК

Ефикасното сузбивање на овој облик на организиран криминал не може да се обезбеди само со казнено правни норми. Комплексноста на самата појава налага и комплексен систем на прописи и мерки за нејзино елиминирање.

Од изнесените констатации произлегуваат проблеми, прашања на кои треба да се даде одговор на современ начин и со примена на современи мерки, активности и законски прописи. Сето ова го наведуваме за да ги идентификуваме прашањата кои по наше мислење треба детално да се истражуваат и да се гради политика за спречување на овој вид совршен царински криминалитет кој се остварува со казнеци дела од областа на царина а со кои кривични деликти се рефлектира голем степен на ризичност кон економско финансиската состојба при реализација на приходите за нормална функционалност на буџетот на државните институции и органи. Казнено-правните забрани можат да функционираат само како дел од еден развиен систем,

Сторителите на царински казниви-кривични дела се обидуваат да бидат заштитени од откривање, многу пати во спрега со царинските службеници, судии, обвинители, државни функционер и др. каде и дејствуваат заеднички. Притоа, на ваков начин на организирана соработка формираат организирани криминални групи од сторители на царински казниви дела со овластените службени лица. Со оглед на оваа соработка овој облик добива содржина на организирани дејствија, а со тоа се намалува и степенот на можноста за негово успешно детектирање-откривање и гонење. Со царинските казниви дела кои се сторуваат во спрега на криминалните сторители со царинските службеници се доаѓа до целта и намера за избегнување за плаќане на царинските давачки-даноци спрема државата со кое нешто и се намалуваат значително јавните приходи кои се предвидени согласно со законските постапки при плаќање на царинските давачки кон државните институции.

БИБЛИОГРАФИЈА

1. Арнаудовски Љ. Криминологија, Штип 2 август с. 2007.
2. Ангелески М. Криминалистичка тактика I – Тактика на спроведување процесни дејствија, Скопје 2007
3. Башким С. И Мевледин М. "SISITEMA SECURITY" 2016 Фуркан, Скопје
4. Биљаноска Ј. Царински систем и царинско работење, 2 издание, Охрид 2005
5. Global report on traffickin in persons, United Nations office on Drugs and crime, February 2009
6. The Egmont Group Financial intelegence Units of the World, Operati-onnal units (Meeting the Egmont Definition) Status as of May 2008
7. Instrumente ligjore dhe teknike të luftës kundër krimin të organizuar transnacional përballje përvojash, Tiranë 12-16 nëntor 2007
8. Хилсон Р. Затишје пред бура? Влијанието на прекуграничните мрежи, корупцијата и криумчарењето врз стабилноста на Македонија и врз безбедноста во регионот, Скопје 2002
9. Дилберов Д. Криумчарење - превенција и репресија, магистерски труд, Скопје, декември 2005
10. Душан Вељковиќ- Царинска политика, Скопје 2005 и Царински системи, Скопје 2006,
11. Душан Делковски, Надворешно- трговски и девизен систем, Охрид 2000

12. EU commission/Macedonia/visa facilitation regime, Reinforcing border management 2008
13. Камбовски В. Учество на повеќе лица во казненото дело, Предавања на постдипломските студии по казнено право на Правниот факултет во Скопје учебната 2001/2002 година, Скопје 2001
14. Камбовски В. Коментар на кривичниот законик на Р.М 2011, Скопје
15. Крстаноски Миладин, Царинско управна постапка, Охрид, 1998
16. Крстаноски М. Царинска постапка со основи на царинските деликти, Скопје 2000.
17. Крстаноски М. Карактеристики на царинскиот криминалитет, МРКПК бр.1/2006.
18. Крстаноски М. Криминалитет и детекција (второ изменето и дополнето издание), Охрид, 2006.
19. Надлежности царинске управе Републике Македоније у борби против организираног криминала, Удружење за меѓународно кривично право, Београд 2007
20. The Egmont Group Financial intelligence Units of the World, Operational units (Meeting the Egmont Definition) Status as of May 2008
21. Хилсон Р. Затишје пред бура? Влијанието на прекуграничните мрежи, корупцијата и криумчарењето врз стабилноста на Македонија и врз безбедноста во регионот, Скопје 2002.

1. www.coustoms.gov.mk
2. www.finance.gov.mk
3. www.pravda.gov.mk
4. www.fiscus.fgovbe
5. www.ek.europa.eu/taxationcostums
6. <http://www.interpol.int/>
7. <http://definitions.uslegal.com/c/conditional-contraband/> (Faqjazyrtare e USLegal Program, përkufizimet e termave ligjore për USLegal).
8. <http://www.treccani.it/vocabolario/contrabbando/>
9. «Northern Visions of Race and Reform» <http://historymatters.gmu.edu/>